

A szeszről szóló új jogi szabályozásról

B Á T A I T I V A D A R

Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium, Budapest

Érkezett: 1973. augusztus 30.

A Magyar Közlöny 1973. év augusztus 25-i számában megjelent a szesz előállításáról, forgalomba hozataláról, felhasználásáról, jövedéki ellenőrzéséről és adóztatásáról szóló 22/1973. (VIII. 25.) MT számú, valamint ennek végrehajtására kiadott 13/1973. (VIII. 25.) MÉM számú, valamint a 26/1973. (VIII. 25.) PM számú rendelet. A hivatkozott jogszabályok hatályon kívül helyezték a 39/1967. (X. 12.) Korm. számú, a 16/1969. (IV. 18.) Korm. számú rendeletet, az 1071/1955. (VIII. 13.) Mt. számú határozatot, a 11/1968. (III. 14.) MÉM számú, a 20/1970. (VIII. 15.) MÉM számú rendeletet, az 5/1971. (IV. 1.) MÉM számú rendelet 3. §-át, a 23/1972. (XII. 2.) MÉM számú rendelet 16. §-át, az 1/1973. (I. 8.) MÉM számú rendelet 14. §-át, a 40/1967. (XII. 29.) PM számú, a 24/1970. (VIII. 13.) PM számú, a 46/1970. (VIII. 8.) PM számú és az 1/1973. (I. 8.) PM számú rendeletet.

Az új jogi szabályozást indokolta, hogy az előző rendelkezések egy részét a gazdasági élet fejlődése túlhaladta, ezért újabb módosításra stb. lett volna szükség. Az újabb módosítás, kiegészítés, illetőleg több területen a szabályozás megszüntetése helyett – a jogalkalmazók könnyebb eligazodása érdekében is – új jogi szabályozás történt.

A minisztertanácsi rendelet csak az alapvető és időtálló rendelkezéseket tartalmazza, a részletes szabályokat az ágazatok szerinti megosztásnak megfelelően a MÉM és PM rendelet foglalja magában.

A minisztertanácsi rendelet szerint szesz előállításával, forgalomba hozatalával az a jogi személy foglalkozhat, amelyik erre engedélyt kapott; nem kell engedély az ilyen tevékenység folytatására létesített állami vállalat részére.

Csak a pénzügyminiszter által kijelölt pénzügyi szerv előzetes engedélyével szabad szesz előállítására alkalmas készüléket előállítani, megszerezni, illetőleg birtokban tartani. Jogszabály e rendelkezés alól kivételt tehet. A kivételeket a hivatkozott pénzügyminiszteri rendelet tartalmazza.

A jogszabály továbbiakban néhány minisztertanácsi rendelettel szabályozható pénzügyi vonatkozású rendelkezést is tartalmaz.

A következőkben a szeszszel kapcsolatos gazdasági tevékenységet szabályozó 13/1973. (VIII. 25.) MÉM számú rendelet néhány alapvető, illetőleg az eddigiektől eltérő rendelkezését ismertetjük.

Az engedélyezésről. A rendelet nem tartotta fenn az előzetes engedély megszerzésének kötelezettségét. Üzembentartási engedélyt azonban – az alábbi kivétellel – minden szesz előállításával stb. foglalkozni kívánó jogi személy megszerezni tartozik. Nem kell üzembentartási engedély az e tevékenység folytatására létesített állami vállalat részére. Az engedélyt a járási hivatal, illetőleg

a városi (fővárosi) kerületi tanács végrehajtó bizottságának elemísim- és fagazdasági feladatokat ellátó szakigazgatási szerve (a továbbiakban: járási hivatal) adja. Magánszemély részére üzembentartási engedély nem adható. Abban az esetben, ha az üzembentartó megváltozik (üzemátadás stb.) új engedélyt kell kérni.

A jogszabály felsorolja az üzembentartási engedély kiadásának feltételeit. Ha ezeket a kérelmező mind igazolja részére, az engedélyt ki kell adni. Az üzembentartási engedély alapján a szesz előállítására szolgáló berendezés tényleges üzembehelyezését — az eddigiekkel egyezően — legalább 30 nappal korábban a pénzügyőri szakasznál be kell jelenteni.

Új az a szabály, hogy a jogosult állami vállalat, illetőleg engedélyes az ipari szeszgyáron, mezőgazdasági szeszüzemén, illetőleg szeszfeldjén kívül raktárt vagy palackozót létesít, köteles az illetékes pénzügyőri szakasznak előzetesen bejelenteni. Más jogi személy raktárt vagy palackozót a járási hivatal előzetes engedélye alapján létesíthet. A létesítést a pénzügyőri szakasznak be kell jelenteni.

A műszaki berendezésre vonatkozó rendelkezések alapjaiban egyeznek az eddigiekkel.

A felelős üzemvezető alkalmazásának köre megnövekedett. Az új rendelkezés szerint az üzemben, valamint ennek az üzemi helyiségen kívül önálló telephelyen levő raktárban és palackozó üzemében, továbbá a szeszüzemmel nem rendelkező önálló raktárral és palackozóval rendelkezők felelős üzemvezetőt kötelesek alkalmazni.

Felelős üzemvezetőként csak képesítéssel rendelkező személyt szabad alkalmazni. Új kizáró ok az üzemvezető vagy helyettese alkalmazása (megbízása) esetében, hogy nem foglalkoztatható az, aki vagy akinek közös háztartásban élő családtagja nem palackozott szeszestál árusításával foglalkozik, illetőleg olyan raktárban vagy palackozó üzemben dolgozik, ahol a pénzügyőri szakasz jövedéki elszámolás szempontjából külön számadást (nyilvántartást) nem vezet.

A szesz előállítás köre. Ipari szeszgyárban ipari szeszt szabad előállítani, valamint pálinkának és középfokú borpárlatnak magasfokú párlattá finomítását szabad végezni. Mezőgazdasági szeszüzemben nyers szeszt, szeszfeldjében pálinkát, valamint közép- és magasfokú borpárlatot szabad előállítani.

Szesz regenerálását az ipari szeszgyáron kívül az ipari szeszt felhasználó vállalatok, intézmények stb. is végezhetik.

A rendelet meghatározza, hogy szeszt előállítani állami szabvány, illetőleg a mezőgazdasági és élelmészügyi miniszter által meghatározott követelmények szerint szabad.

Az egyes üzemekben feldolgozható nyersanyagokról. Ipari szeszgyárban bármilyen szeszfeldjésre alkalmas terményt és terméket szabad ipari szesszé feldolgozni. Mezőgazdasági szeszüzemben csak mezőgazdasági terményt és mezőgazdasági hulladékot szabad nyers szesszé feldolgozni, más anyagot csak a Mezőgazdasági és Élelmészügyi Minisztérium engedélyével szabad nyers szesz előállítása céljából felhasználni.

A pálinka előállítására a következő rendelkezés hatályos. Pálinkát — az alábbi kivétellel — csak termesztett (kerti) gyümölcsből, vadontermő gyümölcsből, szőlőtörkölyből, gyümölcstörkölyből, borseprőből szabad előállítani.

Új tartalmú rendelkezések a következők. Romlott borból az Országos Borminősítő Intézet előzetes engedélyével szabad pálinkát előállítani. Cukortartalmú konzervnek és édesipari hulladéknak e célra való felhasználását a Mezőgazdasági és Élelmészügyi Minisztériumnak előzetesen be kell jelenteni. A bejelentésnek tartalmaznia kell, az általános adatokon kívül, az anyag eredetét, minőségét, faját, fajtáját is. Az előállítást akkor lehet megkezdeni, ha a bejelentést a Mezőgazdasági és Élelmészügyi Minisztérium elfogadja, illetőleg 15 napon belül nem nyilatkozik.

Magas fokú borpárlatot kizárólag borból, borseprőből vagy párlási célra előállított törkölyborból, középfokú borpárlatot borból vagy párlási célra előállított törkölyborból szabad előállítani.

Pálinka vagy borpárlat előállításánál cukrot, dextrózt nem szabad felhasználni, kivételesen a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium ezek felhasználását engedélyezheti.

A szesz előállításának, megkezdésének stb. a pénzügyőri szakaszhoz fennálló bejelentési kötelezettség továbbra is fennmarad.

A pálinka és a borpárlat előállítási módjáról. Pálinkát és borpárlatot kereskedelmi főzéssel és bérfőzéssel lehet előállítani.

Kereskedelmi főzésnél a főzést végző saját anyagából értékesítés céljából állít elő pálinkát és borpárlatot; kereskedelmi főzést bér munkában is szabad végezteni.

Bérfőzésnél a főzést végző más anyagát használja fel és az előállított pálinkát a főzetőnek – az adó megfizetése után – átadja. Mezőgazdasági termelőszövetkezet, halászati termelőszövetkezet, mezőgazdasági szakszövetkezet és ezek közös vállalkozása, illetőleg közös vállalata (a továbbiakban: termelőszövetkezet) a saját anyagát saját szeszfőzdéjében bérfőzésre megállapított adófizetési feltételek mellett is feldolgozhatja.

Borpárlatot saját részére csak az főzhet vagy bér munka keretében csak az főzethet, aki engedéllyel rendelkezik annak borjavítás céljából történő felhasználására.

Kik részére végezhető bérfőzés? Ezt a rendelet a következőképpen rendezi. Bérfőzést vadontermő gyümölcsből bárki részére szabad végezni, termesztett (kerti) gyümölcsöt, szőlőtörkölyt, borseprőt és romlott bort csak annak a termelőszövetkezetnek és egyéni termelőnek a részére szabad kifőzni, aki azt természetesen vagy javadalmazásként kapta.

Ezeket kívül a községi szakigazgatási szerv, a megyei, városi, kerületi hivatal, illetőleg a városi, fővárosi kerületi tanács végrehajtó bizottságának élelmiszer- és fagazdasági feladatot ellátó szakigazgatási szerve (a továbbiakban: községi szakigazgatási szerv) bérfőzésre engedélyt adhat az előző bekezdésben nem említett olyan szervezetnek, amely a főzetésre kerülő anyagot termesztette, vagy annak a magánszemélynek, aki azt a termeszítő szervezettől javadalmazásként kapta. A szervezet az előállított pálinkát kizárólag a saját alkalmazottai részére oszthatja fel.

A bérfőzésre jogosultságot az üzembentartó (felelős üzemvezető) a bérfőzés megkezdése előtt vizsgálni köteles. A bérfőzéssel előállított pálinkát a főzetőnek ki kell adni. Nem szabad kiadni az egészségre ártalmas pálinkát, valamint a végleges elő- és utópárlatot.

A bérfőzési díjat külön jogszabály állapítja meg. Tartalmazza a rendelet az újrafinomításra, az elő- és utópárlatra, a pálinka minősítésére és házasítására a mennyiség megállapítására, a szesztermelési napló vezetésére, az időszaki elszámolásra, a résztermelés megállapítására, a tárolásra, a készletfelvételre vonatkozó szabályokat.

A forgalombahozatalról. Általános szabály, hogy a nyersszeszt finomító berendezéssel rendelkező szeszgyárnak kell átadni, egyébként az ipari szeszt korlátozás nélkül szabad értékesíteni. Pálinkát – az alábbi kivétellel – bárki részére szabad értékesíteni a külön jogszabályokban foglalt feltételek fennállása esetén. Termelőszövetkezet jogosult a bérfőzéssel kifőzetett, illetőleg kifőzött és adózott pálinkáját tagjai és alkalmazottai részére – társulás esetén a tagszövetkezet tagjai és alkalmazottai részére is – kiosztani, továbbeladásra jogosult szervezetnek eladni, vagy ha erre joga van, fogyasztók részére is értékesíteni. Az említett kiosztás nem tekinthető értékesítésnek. Magánszemélyek a bérfőzéssel főzetett és adózott pálinkát, ideértve az előbbi bekezdésben említett szervezetek

tagjait és alkalmazottait is a részükre kiosztott pálinkát kizárólag továbbeladásra jogosult szervezetnek értékesíthetik.

A kereskedelmi főzéssel előállított borpárlatot az előállító a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium által kijelölt vállalatnak vagy a bor szesztartalmának növelésére engedéllyel rendelkező más vállalatnak vagy termelőszövetkezetnek adhatja át.

A végleges- elő- és utópárlatot az üzembentartó csak ipari feldolgozás céljára értékesítheti vagy előzetes bejelentés alapján pénzügyőri ellenőrzés mellett megsemmisítheti.

Rendelkezik a jogszabály a lefoglalt és elkobzott szesz hasznosításáról, a szállítás egy-két alapvető feltételéről, a bérfőzésről igazolás adásáról.

Szabályozásra került az ipari szesz beszerzése és felhasználása.

Felsorolja a rendelet a veszteségnormákat és azok mértékét. A veszteségnormák: termelési-, finomítási-, víztelenítési-, regenerálási-, raktározási-, palackozási és szá- itási veszteség.

A rendelet továbbiakban az ellenőrzés megtartásának elősegítését szolgáló néhány rendelkezést tartalmaz.

A jövedéki ellenőrzés és az adóztatás szabályait a 26/1973. (VIII. 25.) PM számú rendelet tartalmazza.